

Νέες καταγραφές για το εξαιρετικά απειλούμενο Κυπριακό Νερόφιδο

Μια νέα επιστημονική δημοσίευση αλλάζει τα δεδομένα για τις
γνωστές περιοχές κατανομής του είδους

Νέα δημοσίευση¹ σε έγκυρο επιστημονικό περιοδικό φέρνει στην επιφάνεια τα αποτελέσματα έρευνας που έγιναν το φθινόπωρο του 2020 για το κυπριακό νερόφιδο. Πρώτη φορά εντοπίστηκε το νερόφιδο στην κοιλάδα απορροής των ποταμών Πεδιαίου και Γιαλιά, ενώ επιβεβαιώθηκε η παρουσία του σε ήδη γνωστές περιοχές στην κοιλάδα του ποταμού Σερράχη.

Το Terra Cypria – το Κυπριακό Ίδρυμα Προστασίας του Περιβάλλοντος, σε συνεργασία με το Τμήμα Περιβάλλοντος του Υπουργείου ΓΑΑΠ, σχεδίασε και διεξήγαγε έρευνα² για τον εντοπισμό του κυπριακού νερόφιδου εντός και εκτός των γνωστών περιοχών εξάπλωσης του είδους στην περιοχή του Τροόδους.

Η έρευνα, με κύριο ερευνητή τον Δρ. Σάββα Ζώτο, παρουσιάζει πολύ σημαντικά νέα στοιχεία, ανατρέποντας τα όσα γνωρίζαμε τα τελευταία 25 χρόνια για την εξάπλωση του είδους. Τα αποτελέσματα της έρευνας από το Terra Cypria εισηγούνται αριθμό μέτρων για τη βελτίωση της προστασίας του νερόφιδου, ενώ παράλληλα κρίθηκαν εξαιρετικά σημαντικά ώστε να αποτελέσουν αντικείμενο δημοσίευσης στο επιστημονικό περιοδικό *Animals*.

Το κυπριακό νερόφιδο (*Natrix natrix cypriaca*), είναι ενδημικό υποείδος φιδιού της Κύπρου (βρίσκεται μόνο στην Κύπρο και πουθενά αλλού στον κόσμο) και ως εκ τούτου είναι εξαιρετικά απειλούμενο και αυστηρώς προστατευόμενο είδος. Μπορεί να φτάσει μέχρι το ένα μέτρο σε μήκος και απαντάται με τρεις ξεχωριστούς χρωματισμούς. Δεν έχει δηλητήριο και όταν αμύνεται εκκρίνει ένα δύσοσμο υγρό από τους αδένες του. Η διαβίωση του εξαρτάται άμεσα και έμμεσα από το νερό για αυτό και το βρίσκουμε σε περιοχές όπως λίμνες, φράγματα και ποτάμια. Τρέφεται με βατράχια, γυρίνους και μικρά ψάρια.

¹ <https://doi.org/10.3390/ani11041077>

² Η έρευνα χρηματοδοτήθηκε από το Τμήμα Περιβάλλοντος, Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος βάσει σύμβασης (DE 42/2020) και είναι αποτέλεσμα του έργου ReTrack (POST-DOC/0916/0034) «Διαχείριση περιοχών μικρής κλίμακας μέσω καινοτόμων μεθόδων παρακολούθησης κίνησης και αποκρυπτογράφησης συμπεριφοράς ερπετών» που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και την Κυπριακή Δημοκρατία μέσω του Ιδρύματος Έρευνας και Καινοτομίας.

Οι μέχρι σήμερα γνωστές περιοχές κατανομής του ήταν η λίμνη Παραλιμνίου, στο νοτιοανατολικό άκρο του νησιού, και ρυάκια με μόνιμη παρουσία νερού στις κοιλάδες του ποταμού Μαρούλλενας και του ποταμού Περιστερώνας που βρίσκονται εντός της λεκάνης απορροής του Σερράχη. Όμως, αναφορές συνεργατών μας για θεάσεις του είδους εκτός των γνωστών περιοχών εξάπλωσης του, αλλά και η διαχρονική ανάγκη επικαιροποίησης των δεδομένων για τον πληθυσμό και την εξάπλωση του είδους, ήταν η αφορμή για διεξαγωγή της εν λόγω έρευνας.

Μεταξύ των πιο σημαντικών ευρημάτων της έρευνας αποτελεί το γεγονός πως άτομα του είδους βρέθηκαν έως και οκτώ χιλιόμετρα ανάντη (αντίθετα της ροής του ποταμού) των γνωστών πληθυσμών στον ποταμό Σερράχη. Ενώ, επτά από τα σημεία εντοπισμού βρίσκονταν στις παρακείμενες λεκάνες απορροής των ποταμών Πεδιαίου και Γιαλιάς έως και 10 χιλιόμετρα μακριά από τον πιο κοντινό γνωστό πληθυσμό. Αυτή είναι η πρώτη φορά που εντοπίζονται και δημοσιεύονται τοποθεσίες του είδους έξω από τη λεκάνη απορροής του ποταμού Σερράχη.

Επιπρόσθετα, τρία νεαρά άτομα του είδους βρέθηκαν εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής Natura 2000 του Δάσους Μαχαιρά από όπου πηγάζουν οι ποταμοί Πεδιαίος και Γιαλιάς. Τα σημεία στο Δάσος Μαχαιρά στα οποία ανευρέθηκε το είδος παρέχουν πολύ καλές περιβαλλοντικές συνθήκες για τη διαβίωση του όπως φυσικές πηγές, μόνιμα μικρά λιμνία με καλό πληθυσμό αμφιβίων και άφθονα καταφύγια, καταδεικνύοντας ότι το νερόφιδο είναι πολύ πιθανόν να αναπαράγεται στην περιοχή.

Στις εισηγήσεις της έρευνας και της δημοσίευσης συμπεριλαμβάνονται η διεξαγωγή στοχευμένων δράσεων διατήρησης και προστασίας του είδους αλλά και η επέκταση της έρευνας σχετικά με την κατανομή του είδους σε όλα τα μόνιμα και εφήμερα ρέματα στην οροσειρά του Τροόδους. Παράλληλα προτείνεται η επέκταση των ορίων στις περιοχές Natura 2000 του ποταμού Μαρούλλενας και του Δάσους Μαχαιρά για συμπερίληψη και καλύτερη διαχείριση των νέων πληθυσμών.

Τα νέα στοιχεία που παρουσιάζονται υποδηλώνουν την άμεση ανάγκη διεξαγωγής πρόσθετης έρευνας για τη λήψη πληροφοριών σχετικά με τη διατροφική διαθεσιμότητα, το μέγεθος του πληθυσμού, την ηλικιακή δομή, την αναπαραγωγική ικανότητα καθώς και άλλων παραμέτρων που απαιτούνται για τη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης εικόνας της βιωσιμότητας των νέων πληθυσμών.